

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
DSİ Etüt, Planlama ve Tahsisler Dairesi Başkanlığı

Sayı : 22549675-611.02-783348
Konu : Kanal İstanbul Projesi

03.12.2019

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞINA
(Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü)

İlgi : 25.10.2019 tarihli ve 252064 sayılı yazınız

İstanbul ili, Küçükçekmece, Avcılar, Arnavutköy, Başakşehir ilçeleri İstanbul Avrupa Yakası mevkiinde T.C. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü tarafından yapılması planlanan "Kanal İstanbul (Kıyı Yapıları [yat Limanları, Konteyner Limanları ve Lojistik Merkezler], Denizden Alan Kazanımı, Dip Taraması, Beton Santralleri Dâhil)" projesi ile ilgili olarak hazırlanan ÇED Raporunun incelenerek söz konusu projeye ilişkin Kuruluşumuz görüşü talep edilmektedir.

Söz konusu ÇED Raporu incelenmiş olup aşağıda yer alan hususlar tespit edilmiştir.

Kuruluşumuz Tesisleri ile İlgili Hususlar:

Kanal İstanbul projesi güzergahı Terkos gölünün doğusundan geçerek Sazlıdere Barajı ve Küçükçekmece göllerini kullanarak Marmara Denizine ulaşmaktadır. Bu güzergahtan geçen kanal, Terkos Gölü besleme havzasının %3'ü (yaklaşık 20 km²lik) bölümünü, Terkos-Kağıthane İçmesuyu İsale Hatlarını, Terkos- İkitelli İsale hatlarını kesmekte ve Sazlıdere Barajını devre dışı bırakmaktadır.

Sazlıdere Barajı Kurumumuz tarafından 1991-1996 yılları arasında inşa edilmiş (2019 yılı fiyatları ile yaklaşık maliyeti kamulaştırma dahil 2.250.000.000 TL) olup, İSKİ tarafından işletilmekte ve İstanbul iline içme ve kullanma suyu temininde önemli bir yeri bulunmaktadır. Sazlıdere Barajı kendi havzasından 52 Milyon m³ su tedarik etmekle birlikte Terkos Gölünden alınan yaklaşık 39 Milyon m³ suya da ara depo işlevini görmektedir. Terkos Gölü Avrupa Yakasının en büyük içme suyu kaynağı olup (yıllık verimi 140 Milyon m³/yıl) aynı zamanda İstanbul'a Istranca Sisteminden toplam 235 Milyon m³/yıl suyun aktarıldığı bir ara geçiş ve depolama tesisi durumundadır. İstanbul'un Avrupa yakasında, mevcut yüzeysel içme suyu tesislerinden çekilebilecek (Asya yakasından aktarılan sular hariç) su miktarı 411 hm³/yıl olup, bu miktarın % 52'si (214 hm³/yıl: Istranca+Terkos) Terkos Gölü vasıtası ile, %13'ü ise (52 hm³/yıl) Sazlıdere Barajı'ndan sağlanmaktadır.

Kanal İstanbul projesi ile Terkos Gölünün doğusunda kalan yaklaşık 20 km²lik bir su toplama havzası devre dışı kalacak (yaklaşık yıllık 18 Milyon m³lük bir su kaybı), Sazlıdere Barajı devre dışı kalması ile (yaklaşık yıllık 52 Milyon m³ bir su kaybı) birlikte toplam su kaybı yıllık 70 milyon m³ olmaktadır. Ayrıca İstanbul'un halihazırda 5 Milyon nüfusunun su ihtiyacını karşılayan Sazlıdere – İkitelli Sistemi devre dışı kalacaktır.

Ayrıca Kanal İstanbul ve etrafında oluşacak yeni yerleşim merkezleri, 3. köprü çevre yolu ve 3. havaalanı projeleri ile bölgenin bir cazibe merkezi olacağı, bu sebeplerden ötürü öngörülememiş ilave nüfus artışı ile birlikte yeni içme ve kullanma suyu kaynaklarının bulunması gerekecektir. İstanbul'un hızla artan nüfusu ve küresel ısınma ile kurak periyotların daha sık yaşanabildiği, mevcut ve mutasavver baraj, regülatör vb. tesislerin de yeterli olmayabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

**Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Orjinal elektronik belge adresi: 'https://evrakdogrula.dsi.gov.tr' Doğrulama Kodu: QVZR-HC14-HJ09-7461**

Adres : Devlet Mahallesi İnönü Bulvarı NO:16 06100 Çankaya/ANKARA
Telefon : (312) 454 52 00 Belgegeçer (Fax) : (312) 454 52 05
Kep Adresi : dsi.gnlmud@hs01.kep.tr Elektronik Ağ: www.dsi.gov.tr

Bilgi İçin:
Nihat ATAMAN Mühendis
Telefon : 0 312 4545287
e-posta : nihata@dsi.gov.tr

Bölgede yeni kurulması planlanan yerleşim alanlarının ilave su ihtiyacının mümkün olabildiği kadar kendi bölgesinden karşılanabilmesi prensibi ile çalışılmalı, İstanbul'un mevcut su arzına getireceği yükün minimum düzeyde tutulabilmesi için Sazlıdere Barajının iptali akabinde söz konusu barajı besleyen havzalardan ÇED raporundaki tanımı ile 43 nolu havza üzerinde yapımı planlanan Yeni Şamlar Barajı'na ilave olarak, kullanılmış suların uygun alanlarda yeniden kullanması için mini ölçekte ya da büyük ölçekte kullanma suyu standartlarında arıtma yapacak tesislerle ayrı iletim hatları ve tesisat sistemleri ile ev, okul, işyeri vb. kullanım alanlarına iletilmesi hususuna ve bu şekilde kazanılacak su miktarına ÇED Raporunda yer verilmelidir. Böylece şehre uzak noktalardan pompaj (enerji maliyeti) ile getirilebilen suların daha az kullanımı ile çok önemli ölçekte su ve enerji tasarrufu yapılmış ve bölgede su arzı güvenliği artırılmış olacaktır.

İstanbul' da su kaynakları ile ters orantılı olarak nüfusun yaklaşık %60'ının Avrupa yakasında yaşadığı, Kanal İstanbul ve İstanbul Yeni Havalimanı gibi projelerin Bölge nüfusunu daha da artıracacağı düşünüldüğünde Kuruluşumuzca Avrupa Yakasında planlama çalışmaları tamamlanan Hamzalı Barajı (23,90 hm³/yıl), Pirinççi Barajı (22,80 hm³/yıl) ile planlama çalışmaları halen devam eden Karamandere Barajı (15.29 hm³/yıl) su toplama havzaları (en kısa zamanda) içmesuyu havzası ilan edilmelidir.

Ayrıca bilindiği gibi İstanbul'un Asya yakasından Avrupa yakasına su aktarılabilirmekte olup nihai durumunda İstanbul'un en önemli su kaynaklarından olacak Melen Projesi henüz tamamlanmamıştır. Planlama aşamasındaki Balaban Barajından Istranca sistemine su verilmesi öne çekilmeli ve Melen Sistemiyle birlikte bu ÇED raporunda da önerilmelidir.

İstanbul İli arz talep projeksiyonu kapsamında İstanbul İline emniyetli su temininin sürekliliği için ilk etapta kati projeleri tamamlanmış olup Kuruluşumuzca 2019 yılı yatırım programında bulunan Osmangazi ve Sungurlu Barajlarının yapılması gerekmektedir. Söz konusu barajlar (Osmangazi Barajı: 222.87 hm³ + Sungurlu Barajı: 199.09 hm³) ile İstanbul İline toplam 421.96 hm³ ilave depolama hacmi kazandırılmış olacak); barajların membaında bulunan mevcut regülatörlerden farklı olarak sular düzenli olarak çekilebileceği için toplam 301 hm³/yıl (Osmangazi Barajı: 186 hm³/yıl + Sungurlu Barajı: 115 hm³/yıl) su düzenli olarak emniyetli olarak verilebilecektir.

Yeraltı Suları ile İlgili Hususlar:

Çalışma sahasında önemli akiferlerin Alüvyon, Çakıl Formasyonu, Güngören Formasyonu, Kırklareli Formasyonu ve Pınarhisar Formasyonu olduğu, güzergahların doğrultuları boyunca kesilen birimler dikkate alındığında bunlardan Pınarhisar Formasyonu'nun hiç bir güzergahta yüzeyde kesilmediği, güzergahlar boyunca yaygın olarak yüzeyde katedilen önemli akiferlerin Alüvyon ve Kırklareli Formasyonu resifal kireçtaşı birimleri olduğu belirtilmiştir.

Mevcut veri/bilgiler ışığında yapılan ön değerlendirmelerde, hidrojeolojik bakımdan alınacak önlemler ve tedbirler programının doğru belirlenmesi ve en etkili şekilde uygulanarak, etkinliğinin gözlem yapılarak kontrol edilmesi zorunluluğu bulunmaktadır. Aksi takdirde, güzergâh boyunca akiferlere tuzlu su girişi olması halinde stratejik rezerv olan "akiferlerin" kirlenme riski ile birlikte kanal kazılarıyla, akifer boşalmalarının hızlanması ve yakın çevredeki şahıs ve kuruluşlara ait mevcut su sondaj kuyularının etkilenme ihtimali ortaya çıkacaktır.

Kanal İstanbul'un başlangıcı olan Marmara Denizinden itibaren kanal güzergahının doğusunda yer alan, Eosen kireçtaşları, güzergah boyunca kuzeye doğru geçilen dere yataklarında çökelmiş alüvyonlar akifer özellik taşımaktadır. Yine güzergah üzerinde yer yer yüzeylenen genç yaşlı daneli ortamlar bir miktar yeraltısuyu depolama ve taşıma özelliği taşırlar. Bu doğrultuda özellikle kanal güzergahının güneyindeki Marmara kesiminde tuzlusu girişimi kanalın tüm güzergahı boyunca ise akiferlerin kirlenme riski, akifer boşalmalarının

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Orjinal elektronik belge adresi: 'https://evrakdogrula.dsi.gov.tr' Doğrulama Kodu: QVZR-HC14-HJ09-7461

Adres : Devlet Mahallesi İnönü Bulvarı NO:16 06100 Çankaya/ANKARA
Telefon : (312) 454 52 00 Belgegeçer (Fax) : (312) 454 52 05
Kep Adresi : dsi.gnlmud@hs01.kep.tr Elektronik Ağ: www.dsi.gov.tr

Bilgi İçin:

Nihat ATAMAN Mühendis
Telefon : 0 312 4545287
e-posta : nihata@dsi.gov.tr

hızlanması ve kanal güzergahı yakın çevresindeki DSİ 14. Bölge Müdürlüğümüzce belge düzenlenmiş olan kuyuların olumsuz etkilenme potansiyeli ortaya çıkacaktır.

Tüm bu sorunları önlemek adına rapor içeriğinde, Küçükçekmece gölü kuzey sınırı ile Sazlıdere barajı gövdesi arasında kalan ve karstik kireçtaşlarının yer aldığı kesim olarak ifade edilen KN 09+500 ile KN 14+650 arasında kalan yaklaşık 5.15 km'lik kesimde, kanal yan yüzleri ile tabanında 26 cm kalınlığında geosentetik beton şilte (geosynthetic concrete mattress) uygulaması ve kanalın KN 37+455 - 38+400 ve KN 40+450 - 40+850 arasında kalan kesimlerinde de özellikle Terkos gölü ile kanalın etkileşimini önlemek adına enjeksiyon ile geçirimsizlik duvarı/perdesi (çimento-bentonit sızdırmazlık duvarı) oluşturulması veya bu sisteme eşdeğer bir sistem uygulanacağı vurgulanmıştır.

Terkos gölü ile etkileşimin önlenmesi adına sunulan çözüm önerisi kapsamında KN 37+455 - 38+400 ve KN 40+450 - 40+850 arasında kalan kesimlerinde kanalın batısında yapılması önerilen geçirimsizlik örtüsü olarak isimlendirilen uygulamanın – 21.0 m kotuna kadar bir sızdırmazlık duvarı olarak öngörüldüğü (şekil 3.2.1.3.4) görülmüş olup; kanal taban kotunun -20.75 m olduğu dikkate alındığında askıda kalacak ve sızma boyunu çok az uzatsa da nihai olarak tatlı – tuzlu su etkileşimini yeterli derecede önleyemeyeceği düşünülmektedir. Söz konusu perde daha derin olacak şekilde projelendirilmeli ve kanalın bu kesimlerinde de ek sızdırmazlık önlemleri alınmalıdır.

Ancak, EK-8'de verilen sondaj logları incelendiğinde belirtilen KN'ler dışında da kireçtaşlarının direkt yüzeyletiği kesimlerin varlığı, Sazlıdere barajı göl alanında da olabilecek muhtemel geçirimli birimlerle etkileşim (İstanbul Sazlıdere Barajı Karst Hidrojeolojisi ve İzleme Deneyi Etüt Raporu, 1998), Küçükçekmece göl alanında ve Küçükçekmece yat limanındaki dip taramasının özellikle kıyıya yakın kesimlerdeki taramalardaki koşullar tekrar gözden geçirilmeli ve farklı sızdırmazlık alternatifleri deprem durumu, kanal güzergahı boyunca değişken jeolojik yapı nedeniyle oluşabilecek farklı oturma problemleri ve/veya rapor içerisinde risk senaryolarında en çok bahsedilen gemilerin karaya oturması şeklinde gerçekleşebilecek deniz kazaları sonucunda geçirimsizlik zonunun yırtılması/işlevini kaybetmesi durumlarında ne gibi acil durum eylem planları uygulanacağı da açıklanarak tüm maliyet analizleri ile birlikte yapılabirlikleri ortaya konularak yeniden değerlendirilmeli ve gerek proje gerekse uygulama aşamalarında DSİ Genel Müdürlüğü ile koordineli çalışılmalıdır.

Uygulama çalışmaları öncesinde özellikle kanalın güney ve güneye yakın kesimlerdeki geçirimsizlik alternatifleri jeolojik yapıya, dinamik yüklere, topoğrafyaya ve yoğun kentleşmeye bağlı olarak getirebileceği olumsuzluklar karşısında geçirimsizlik perdesinde meydana gelebilecek olumsuzluklar karşısında alınması gereken önlemler ve izlenecek yol maliyetlerde göz önüne alınarak ortaya konulmalıdır. Ayrıca bu kesimlerde iyi bir akifer olan kireçtaşlarının yüzey taban ilişkisini ortaya koyacak şekilde geçirimsiz temel seviyeleri tespit edilmeli, ortamın üç boyutlu analizini yapmaya yardımcı olacak, derin kuyular marifetiyle model ortaya konulması uygun olacaktır.

Ayrıca Terkos Gölü bölgesinde geçirimsizlik duvarının boyutlandırılması gözden geçirilmeli bölgenin jeolojisini ve hidrojeolojisini ortaya koyacak daha fazla veri toplanarak değerlendirilmesi uygun olacaktır. Diğer taraftan kanalın güneyden kuzeye çok uzun farklı jeolojik, topoğrafik ve hidrojeolojik şartlar içermesi nedeniyle az sayıda olduğu tespit edilen numune, gözlem ve araştırma kuyularının farklı ortamları tespit edecek şekilde artırılması daha sağlıklı bir çözüme ulaşılması açısından önem arz etmektedir.

Raporun, 5.9. Proje Alanı ve Etki Alanının Hidrojeolojik ve Hidrolojik Özellikleri başlığının "Model Simülasyonları" bölümünde verilmiş olan; İnşaat Sırasında Kanala Gelecek Yeraltısuyu Simülasyonu kapsamında, güney bölümünde; KN 0+000 ve KN 9+500 arasında Küçükçekmece Gölü tabanında yer alan geçirimsiz birimin derinliği, kanal kotu yeraltısuyu ilişkisinin ortaya konması, en kesitler ve hidrojeoloji haritasında gösterilmesi uygun olacaktır.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Orjinal elektronik belge adresi: 'https://evrakdogrula.dsi.gov.tr' Doğrulama Kodu: QVZR-HC14-HJ09-7461

Adres : Devlet Mahallesi İnönü Bulvarı NO:16 06100 Çankaya/ANKARA
Telefon : (312) 454 52 00 Belgegeçer (Fax) : (312) 454 52 05
Kep Adresi : dsi.gnlmud@hs01.kep.tr Elektronik Ağ: www.dsi.gov.tr

Bilgi İçin:

Nihat ATAMAN Mühendis
Telefon : 0 312 4545287
e-posta : nihata@dsi.gov.tr

Yeraltısu akiferinden kanala gelmesi hesaplanan 1,8 hm³ suyun akiferin boşalması, yeraltısu rezervinin azalması gibi sebeplerle yeraltısu açısından da değerlendirilerek; yalnızca inşaat sonrası değil inşaat sırasında da yeraltısu korumaya yönelik önlemlerin alınması uygun olacaktır.

Yine aynı simülasyonun kuzey bölümünde; Yeraltısu akiferinden kanala gelmesi hesaplanan 7,3 hm³ suyun akiferin boşalması, yeraltısu rezervinin azalması gibi sebeplerle yeraltısu açısından da değerlendirilerek; yalnızca inşaat sonrası değil inşaat sırasında da yeraltısu korumaya yönelik önlemlerin alınması uygun olacaktır.

Yeraltısu seviyesinin kanal güzergâhına yakın bölgelerde 20 m civarında düşecek olmasının sebeplerinin açıklanarak, bu durumun önlenmesi için alınacak önlemlerin belirtilmesi uygun olacaktır.

İstanbul'un stratejik rezerv olarak adlandırılan Karstik Kireçtaşlarının (Marmara Havzası Yeraltısu Kütleleri'nin Belirlenmesi Projesi kapsamında "Bakırköy Kireçtaşları Yeraltısu Kütlesi" olarak adlandırılan 519 Nolu Yeraltısu Kütlesi) kanal tamamlandıktan sonraki deniz suyu etkileşiminin önlenmesi amacıyla bir geçirimsiz malzeme (geosentetik beton şilte) kullanılması önerilmiştir. Ancak inşaat kazısı sırasında akiferden kazı çukuruna boşalacak su ya da deniz suyunun akifere dolması konusunda ne gibi önlemler alınacağı belirtilmemiştir. İnşaat sırasında Kırklareli formasyonunun deniz suyu ile etkileşiminin önlenmesi amacıyla (bir tuzlu su girişi ya da akiferin kanala boşalması) izole yönteminin belirlenmesi uygun olacaktır. İşletme aşamasında, önerilen sızdırmazlık sisteminin yaşanmakta olan depremler ve beklenen Büyük İstanbul Depremi esnasında zarar görmesi durumunda akifere tuzlu su girişinin önlenmesi/sınırlandırılması için yöntemlerin belirlenmesi gerekmektedir.

Kanalın Kırklareli formasyonunu kestiği bölgede Kesit K02-K02' de görülen KI-05 ve KI-04Ag1 nolu kuyuların 41 m ve 68 m derinlikte açıldıkları, Kırklareli formasyonunun tam penetre edilmeden taban kotunun ve taban kayacının belirlenmediği anlaşılmaktadır. Özellikle bu kesimde Kırklareli formasyonunun taban kotunun ve alttaki birimin kesin olarak daha fazla sondaj açılarak belirlenmesi uygun olacaktır. Terkos Gölü'nden kanala olacak akışı önlemek amacıyla yapılması planlanan sızdırmazlık duvarı sonrası oluşacak olan Terkos Gölü ile Kanal arasında yeraltısu şişmesinin önlenmesi için alınacak tedbirler rapora eklenmelidir. Güney Kesimde düşünülen önlemlerin, yeraltısu kalite ve miktarının korunmasına yönelik olarak yeniden değerlendirilmelidir.

Raporda sızdırmazlığın sağlanabilmesi aşamasında jeolojik ve hidrojeolojik yapının homojen olmadığı, güzergah boyunca değişiklik gösterdiği ve bu sebeple yeraltısu taşınması, depolanması ve iletilmesi aşamasında ortaya çıkacak olan farklılıkların değerlendirilebilmesi için ilgili yönetmelikler ışığında Hidrojeolojik Modelin daha detaylı oluşturulması uygun olacaktır.

ÇED Raporunda; proje alanında bulunan alüvyon ve karstik kireçtaşlarının akifer özelliğinde olduğu ve çok sayıda kaynak, çeşme ve kuyuların mevcut olduğu ve kullanıldığı (içme, kullanma) belirtilmektedir. Kırklareli formasyonu kireçtaşları, karstik yapıda olup; ikincil gözenekliliği yüksek ve kırık sistemlerine bağlı olarak oluşan, erime boşluklarıyla beraber formasyonun su taşıma özelliğini artmış ve verimli akifer özelliği kazanmıştır. İstanbul'un Stratejik açıdan büyük öneme sahip tek yeraltısu kaynağı olduğu anlaşılan karstik kireçtaşı akiferi DSİ tarafından işletmeye kapatılmıştır.

Kırık çatlak sistemi gelişmiş olan karstik özellikteki kireçtaşı akiferinin, yapılması planlanan çalışmadan etkilenmemesi, tuzlu su ile kirlenmemesi için azami önem gösterilerek geçirimsizliğin sağlanması gerekmektedir.

Proje alanının tamamı, Orman ve Su İşleri Bakanlığının 18.04.2017 tarihli olurları ile onaylanarak, 09.05.2017 tarih ve 30061 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan karara göre ilan edilen "İstanbul İli Avrupa Yakası Yeraltı Suyu İşletme Sahası" içerisinde kalmaktadır.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Orjinal elektronik belge adresi: 'https://evrakdogrula.dsi.gov.tr' Doğrulama Kodu: QVZR-HC14-HJ09-7461

Adres : Devlet Mahallesi İnönü Bulvarı NO:16 06100 Çankaya/ANKARA
Telefon : (312) 454 52 00 Belgegeçer (Fax) : (312) 454 52 05
Kep Adresi : dsi.gnlmud@hs01.kep.tr Elektronik Ağ: www.dsi.gov.tr

Bilgi İçin:

Nihat ATAMAN Mühendis
Telefon : 0 312 4545287
e-posta : nihata@dsi.gov.tr

Ayrıca, Proje alanı koridoru içerisinde, Küçükçekmece gölünün doğusunda kalan küçük bir kısım 15.09.1972 tarih ve 7/5046 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilen ve 09.10.1972 tarih ve 14331 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan "İstanbul, Topkapı ile K.Çekmece arası Yeraltısuyu İşletme Sahası" içerisinde kalmaktadır. Bu bölgede emniyetli yeraltısuyu çekim rezervine ulaşıldığından, yeni su sondaj kuyusu açılması yasaklanmıştır. Bu işletme sahasındaki akiferlerin, normal şartlarda kullanılmaması ve acil eylem planı çerçevesinde saklı ve stratejik rezerv olarak değerlendirilmesi gerektiği unutulmamalı, projenin inşaat ve işletme aşamasında bu husus göz önünde bulundurulmalıdır. Proje sahasında Kuruluşumuzca geliştirilen yeraltı suyu sulama kooperatifi bulunmamaktadır.

Güzergah uzunluğu düşünüldüğünde sadece beş adet noktada yeraltı suyu numunesi alındığı belirtilmiş olmasına karşın, Ek-32'de verilen harita ve uydu görüntülerinde numune noktası olarak sadece üç adet nokta gösterilmiştir. Özellikle akifer birimlerin bulunduğu ve kaplama vb. çözüm önerileri ile iyileştirme yapılacak kanal kesimlerinde sızıntı olma ihtimaline karşı gereken yerlerde ve sayıda, etkiyi ölçebilecek derinlikte gözlem kuyuları belirlenerek açılmalı ve proje faaliyete geçmeden mevcut yeraltı suyu kalitesini ortaya koyacak referans ölçümler tamamlanmalıdır.

Bahse mevzu projenin inşaat ve işletme aşamasında yeraltı ve yerüstü suları üzerindeki olası etkilerinin miktar ve kalite bakımından izlenebilmesi ve izlemeye esas gözlem noktalarının ve izleme programının hazırlanarak yürütülmesi gerekmekte olup, konu ile ilgili olarak gerekli hususlar ÇED Raporunda yer almalıdır.

Taşkın Kontrolü ve Drenaj Çalışmaları ile İlgili Hususlar:

Kanal İstanbul ÇED inceleme alanı içerisinde DSİ tarafından geliştirilen "Avrupa Yakası Planlama ve Proje" çalışmalarını kapsayan ıslah uygulama projeleri onaylanmış 13 adet dere (Azaklı, Tükköşe (domuz), Dutlukçayırı, Boyalık, Baklalı, Suyolu (kiriş), Kanlıağıl, Durusu, Ferbad, Ayvalı, Kanlıyazma (Yeniköy), Kilise ve Dursunköy derelerinin yer aldığı görülmüştür. Proje kapsamında planlanan kanal ve kazısı nedeniyle sadece dere yataklarının kanala bağlandıkları noktalarda düzenleme yapılacağı ekli CD'de belirtilmiş olup dere yatakları ve havzalarına bunun dışında müdahale olmayacağı belirtilmiştir. Yapılması planlanan Kanal İstanbul Projesinin yazımız ekinde sayısal olarak (.kmz) gönderilen dere yataklarının havzalarını, topografyasını, akış rejimini değiştireceği görülmekte olup, Bölge Müdürlüğümüzce onaylanan söz konusu projelerin revize edilmesi gerekecektir. Kanal İstanbul güzergahına ve Sazlıdere Barajına mansaplanan (deşarj olan) ve Kati Proje çalışmaları " İstanbul Avrupa Yakası Muhtelif Dere Islahı II. ve III. Kısım Planlama Raporu Hazırlanması Proje ve Kamulaştırma Projeleri Yapım İşleri" kapsamında tamamlanan sözkonusu derelerin proje revizelerinin 03.05.2019 tarih ve 30763 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Taşkın ve Rüşbat Kontrolü Yönetmeliği" hükümleri çerçevesinde revize edileceği hususu ÇED Raporunda yer almalıdır.

Diğer Hususlar:

Kuruluşumuzun Kanal İstanbul projesine ilişkin görüşü olarak ÇED raporu Ek-2.2.10'de DSİ 14. Bölge Müdürlüğü'nün 09.10.2017 tarih ve 692047 sayılı Kurum görüşü yer almaktadır. Oysaki, söz konusu projeye ilişkin Genel Müdürlüğümüz görüşü 20.04.2018 tarih ve 281270 sayılı yazımız ile bildirilmiştir. Nihai ÇED Raporu'nda Kuruluşumuzun ÇED Başvuru Dosyasına ve ÇED Raporuna ilişkin verilen görüşler eklenmelidir.

Değişen içmesuyu temin sistemi ve artan içme suyu ihtiyacını karşılamaya yönelik yukarıda belirtilen hususlara ilişkin çalışmaların Kanal İstanbul projesi ile birlikte yürütülmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Hazırlanacak ÇED Raporunda yukarıda belirtilen hususların yer alması durumunda söz konusu projeye ilişkin nihai değerlendirme yapılacak olup, proje ve yapım çalışmalarında Kuruluşumuz ile koordineli çalışılmalıdır.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Orjinal elektronik belge adresi: 'https://evrakdogrula.dsi.gov.tr' Doğrulama Kodu: QVZR-HC14-HJ09-7461

Gereğini ve bilgilerinizi arz/rica ederim.

Mevlüt AYDIN
Genel Müdür

EK/EKLER :

Dere yataklarının gösterir .kmz dosyası (CD)

DAĞITIM :

Gereği:

Çevre ve Şehircilik Bakanlığına (Çevresel
Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel
Müdürlüğü)

Bilgi:

DSİ Jeoteknik Hizmetler ve YAS Dairesi
Başkanlığına

DSİ 14. Bölge Müdürlüğüne

**Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Orjinal elektronik belge adresi: 'https://evrakdogrula.dsi.gov.tr' Doğrulama Kodu: QVZR-HC14-HJ09-7461**

Adres : Devlet Mahallesi İnönü Bulvarı NO:16 06100 Çankaya/ANKARA
Telefon : (312) 454 52 00 Belgegeçer (Fax) : (312) 454 52 05
Kep Adresi : dsi.gnlmud@hs01.kep.tr Elektronik Ağ: www.dsi.gov.tr

Bilgi İçin:

Nihat ATAMAN Mühendis
Telefon : 0 312 4545287
e-posta : nihata@dsi.gov.tr